

Typografie hudebních tisků Jiřího Nigrina Petra Jakoubková

Posudek diplomové práce

Předložená diplomová práce se zabývá hudebními tisky pražského typografa Jiřího Nigrina, které byly od původu opatřeny notovou sazbou. Nigrin byl v podstatě největší producent tohoto typu tištěné literatury, a proto téma diplomové práce, které osciluje mezi muzikologickým aspektem a hlediskem bibliograficko-knihovědným, lze jen uvítat. Takových prací, které dokáží úspěšně překročit hranice výchozí vědní disciplíny (v tomto případě muzikologie) a ke svému obohacení využít metodologii a dílčí poznatky oboru jiného (dějiny knihtisku), totiž zatím bohužel mnoho nemáme. O to je tedy sympatičtější, že vzpomenuuté interdisciplinární syntéze se nebrání právě diplomantka, v níž vidím nadějný příslib mladé, nastupující generace muzikologů.

Po Úvodu, ve kterém se přibližuje cíl a struktura práce (s. 9-10), následuje první kapitola věnovaná tiskaři Nigrinovi (11-21). Diplomantka podává poučený přehled monografické muzikologické i knihovědné literatury, informuje o Nigrinově životě i tiskařském díle. Poněvadž hlavním tématem diplomové práce je nototisk, bylo hned v druhé kapitole nezbytné podat přehled dějin této reprodukční techniky nejen u nás, ale i v Evropě, a přitom přihlédnout ke specifické situaci notovaných tisků druhé poloviny 16. století (22-25). Třetí a čtvrtá kapitola mají ryze materiálový charakter, poněvadž mapují Nigrinovo tiskové písmo a iniciály (26-31) a dvě notové sady (32-36). Analýza, ke které se diplomantka dopracovala v krátkém čase bez předchozího knihovědného školení trpělivým samostudiem, je o to cennější a navýsost průkazná, neboť na závěr diplomové práce ji zpřítomňuje sedmadvacetilistový vzorník sazečského materiálu. Takto shromážděný obrazový materiál poslouží všem zájemcům ke kontrole autorčiných závěrů a zároveň se do budoucna stane vítanou pomůckou muzikologického i knihovědného studia rudolfínské knižní kultury. Tímto vzorníkem diplomantka vytvořila spolehlivý přehled výrobních prvků, s nimiž pak mohla konfrontovat jak hudební produkci rudolfínské Prahy, tak soudobého Norimberku, s nímž jako ostatní čeští tiskaři i Nigrin udržoval velmi těsné obchodní kontakty (37-43). Poněvadž diplomantka nepodrobila analýze pouze běžné sazečské prvky tiskařsky anonymních hudebních tisků (písmo, iniciály), ale rovněž sazečský repertoár notový, mohla vcelku spolehlivě rozpoznat rozdíly mezi výrobní proveniencí norimberskou (Berg, Neuber, Gerlach) a pražskou (Dačický, Jičínský, Pštros).

Na základě typometrické analýzy diplomantka zpracovala podrobný přehled deseti Nigrinových tisků s notosazbou, jejichž atribuce si vyžádala zvláštní péči (44-52). Jednotlivé položky tohoto přehledu obsahují proto pouze základní muzikologické údaje, ale o to více je věnována pozornost typologickým důvodům, které diplomantku k atribuci vedly. Za tímto přehledem diplomantka zařadila úplný soupis hudebních tisků tištěných Nigrinem. Nutno poznamenat, že nototiskařská činnost Jiřího Nigrina, odrážející bohatou kulturní atmosféru rudolfínských Čech, není neznámá. Naposledy se jí soustavně zabýval Petr Daněk (1987 a 2005). Poněvadž však zdaleka ne všechny pražské hudební tisky z přelomu 16. a 17. století obsahují Nigrinovo impresum, typometrická analýza dochovaných exemplářů diplomantce poskytla jediný relevantní způsob, jak prokázat či naopak vyloučit tiskařovo autorství. Diplomantce se tak podařilo dosavadní soupis 65 bibliografických jednotek Nigrinových hudebnin zvýšit na 73 (a ani to nemusí být s ohledem na zatím neznámé fondy zahraničních

knihoven číslo úplné). Zvýšení se nezakládá pouze na nových objevech, nýbrž i na definitivním potvrzení atribuce či datování výroby, o níž v muzikologických kruzích panovala doposud nejistota, např. Jevíčského Bicinia nova (post 1586), sborník motet Odae (ca 1602). Je pouze škoda, že diplomantka v soupisu hudebních tisků uvedla odkazy pouze na RISM či Knihopis, nikoli však na Daňkova předchozí práce (nárůst poznatků mohl být případně vyjádřen také formou připojené konkordance).

Diplomantka se mnou problematiku českého rudolfinského knihtisku několikrát trpělivě konzultovala a všechny připomínky účelně akceptovala. K formě diplomové práce mám proto jen několik nepodstatných dílčích připomínek (vedle zmíněného provázání staršího, Daňkova soupisu se stávajícím je to kupříkladu chybějící stránkování bibliografických a fotografických pasáží nebo jisté nedůslednosti v přehledu použité literatury). Úroveň diplomové práce i její přínos pro raně novověkou muzikologii mne opravňuje k tomu, abych autorku vyzval k publikování dosažených výsledků formou zkrácené časopisecké studie (avšak s důrazem na obrazový vzorník). Svým kolegům i badatelům z jiných oborů tak názorně ukáže jeden z dokladů čím dál potřebnější mezioborové spolupráce. Z výše uvedených důvodů diplomovou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím známkou

v ý b o r n ě .

V Praze dne 14. ledna 2014

doc. dr. Petr Voit, CSc.
Ústav informačních studií a knihovnictví
FF UK Praha